A FOOL
&
HIS FAMILY.

దుర్మార్గచరిత్రము

విష్ణుభట్లసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారిచే రచింపఁబడి

ఏలూరు.

మంజువాణీముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రకటించడమైనది.

1906 సం॥

Price 4 As.

శ్రీరస్తు.

సుగ్రీవచరిత్రము

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రకటింపబడినది.

1913 సం||

శ్రీ

సప్తకోటీశ్వర స్వామి నేనమః.

దుర్మార్గచరిత్రము

మానితధవళాంగా।
వామోన్నతవృషతురంగవనధినిషంగా।
ధీమన్మనోబ్జభృంగా।
కామాంగవిభంగమల్లికార్జునలింగా॥ 1

వ॥ అవధరింపుము సకలదుర్గుణ ధుర్యుండగు సాతాని చెవిటిబస
వయ్యాచార్యవర్యునకు హీనవిశ్వస్తాభుజంగుండగు జంగమ
మూగపెరుమాళ్ళలింగమిట్లనియె॥ 2

సీ॥ భుగభుగధ్వనియుతభూరివైశ్వానర,
జ్వాలాంతగతకుణపవ్రజంబు।
బహుతరజీర్ణశూర్పచ్ఛన్నదగ్ధాస్థి,
సహితదుర్గంధభస్మవ్రజంబు।

సర్ధదగ్ధవిదళితానేకవంశభి,
త్తిచయసంవ్యాప్తసూత్రవ్రజంబు,
బల్యన్నభక్షణప్రచురలాలసకూజి,
తబహుళారిష్టగృధ్రవ్రజంబు॥

గీ॥ విపులఫేరవరవభయవిశ్రుతంబు।
లాన్యభూత ప్రభూతభీలాలితంబు।
విమలగంగాతరంగమహితాని।
లాభిహితపితృవనభూతలాంతమందు॥ 3

వ॥ సత్యవచన సముద్భూత సమజ్ఞాసాంద్రుండగు హరిశ్చంద్రుం డున్న సమయంబున నజ్ఞానవిలోకియగు నవివేకియన ధరామరుండరుదెంచి సపర్యలనానందిత హృదయారవిందుండయ్యె నయ్యెడ నద్ధరణీపురందరుండు తనడెంపంబునంగల కొంద లంబునంగుంది కందినయనారవిందంబుల నశ్రుబిందుసందోహంబులుచిందమందమందస్వరంబున నవ్వసుంధరాబృందారకునితోడ నిట్లనియె॥ 4

క॥ దారుణివిభవముబంధుల।
దారసుబుత్త్రినెడఁబాసితప్పనిముప్పల్।
ఘోరశ్మశానముననే।
హారముగనుసన్నుఁబోలువాఁడుంగలఁడే॥ 5

క॥ విభవాన్వితమద్వంశ।
ప్రభువులలోలెక్కకొక్కప్రభువైనసుశో।

కభరయుతుండు "సభూతో।
సభవిష్యతిమత్సమోస్తు" నాజనువిహా॥ 6

వ॥ అనినవివేకి యిట్టులనియె॥ 7

చ॥ ఒకతఱిచంద్రుఁడై నరవియొక్కతఱిఁ ఖరకాంతిఁ బొయఁడే
యొకతెరి వెల్గుచున్న శశియొక్క తరిఁ గృశతన్వసింపఁడే।
ప్రకటితశౌర్యసంపదలు పాయుచువచ్చుచునుండుఁగానసీ।
వికవెతెనొందకయ్య గనసెంతటివారలుఁగష్టమొందరే। 8

గీ॥ కాంతలనుబాసి పదవులఁగరముఁగోసి।
విపినములడాసిపొందుచు నెపుడుగాసి।
హరిహరబ్రహ్మలుఁగూడ నహరహంబు।
మనుటపూర్వకాలమునందు వినమొకనమొ॥ 9

క॥ అనవినియునకులచంద్రుఁడు।
మనమునఁగడువింతనొంది మన్ననబల్కెన్।
వినుపింపుమయ్యయీకథ।
గనవారలకష్టములకుఁ గారణమెదో॥ 10

క॥ నావినిభూసురపక్షుఁడు।
భావంబునమెచ్చియిట్లుపలుకఁదొడంగెన్।
శ్రీవిన్ దుర్మార్గాఖ్యుని।
భూవిభునిప్రభుత్వమందుఁబుట్టెంజెట్టల్॥ 11

వ॥ అనినసమ్మహీధవుండిట్లనియె, దుర్మార్గుండనుతేడెవండు, వానిరా
జ్యంబెట్టిది, పత్తనంబేది యతనిరాజ్యంబుపలనముప్పారవేల్పు

ల కెటులవెతలుపుట్టె నవిస్తరంబుగ జెప్పవే యనిన నమ్మహీసు
రుండిట్లనిచెప్పఁదొడంగె॥ 12

శా॥ శ్రీమద్వాయసఘూకఘూర్ణితవిపచ్ఛిద్రపూర్ణగేహంబునన్।
ద్దామత్విట్త్రిచతుష్షడష్టదశశాఖిద్రప్రక్రియాత్యంతనః।
ఖామంగళ్యవికీర్ణధిష్ణ్యమును నానామేయవన్యామయా।
స్థేమస్వాంతమరంతతాపనృగణాశ్లిష్టంబసౌఖ్యాఖ్యచేః॥

ఆ॥ ఒక్కకోటికయొులయు నుగిమెఱుంగుడుబ్బుర్వ
ముల్లడ్డిచీకువాలు మొనయువెలుఁగు
నోజఁజీలికన్ను తేజునసబుబరం
బగుచుపీటి పజలుమిగులఁబోగడ॥ 14

క॥ మెకుఁగుడులుజీలులూఖులు।
పరిసృపములురగవరులుఁజలువగుబాల్వా
గురికలుఁగడుము స్తలమే
పరులున్గలవా పురమున బహుసంఖ్యలుగన్ 15

గీ॥ మొండిగోడలు చవుడులుసందుదొళ్లు
పాడుబొందలు మిట్టలుపల్లములును
గలతెరవులును బందులుకలఁచునట్టి
గుంటలేవంకనుండును గోట్లకొలఁది॥ 16

గీ॥ ఇట్టిపురమునఁ గుజనులయినట్టిపెద్ద
వారువాసంబుగానుండివాంఛతోడ
మిన్నుమన్నునుదెలియక మెలఁగుచుందు
రేడకుప్పలోపురువులవిధముగాఁగ॥ 17

గీ॥ ఏడుకట్ల సవారుల కెచ్చులయిన
నోటిబాజాలకెంతేని లోటుసున్న
చావుఁగూడులు కుడ్చిచిఁ జన్నిగట్ల
మూకకాకులతోఁ గూడఁపీక బలిసె॥ 18

చ॥ శవకతిదాటుఁ జూచి కతెధాటిఁ గోడ్డువిధానఁ జచ్చెఁగా
తనసుతుఁ ద్రిషష్టుఁ డం జూచి కతెధర్మపురంబున వింధు పెట్టుకై
తఁ పితయేగెనుఁ జూచి కతెతల్పఁగ నిశ్చితబోట్లుపయుకిఁదా
మనయము బ్రహ్మపడ్డవలె నార్చిదరా పురిఁగీముగీముకు॥ 19

చ॥ చెలువు దలిర్పశోణ మగుచేలము పాదము నంటి వ్రేలకుం
తెలగణమింత పెంబొదవిధంబున గ్రాలనజస్రమ్రుధా
రలు నయనంబుల స్వేదవిద్రావాలవసించుఁగవీంద్రుతోడన
కలుములగొంతి యక్కకలకాలమునాపురిఁగీముగీమునన్॥

సీ॥ అచటిబాపలకొక్క యక్కరము హలిక్కి,
పొట్టనేమూలను బొడిచిగనిన
నచటిరాచకొలంబు లట్టెయురుకుచుండు,
చీమచిటుకుమన్న జెందిభీతి
నచటిమూడవకులంబు బజ్జచేతిలోనవై,
కుంతంబుఁ జూపించి కొండ్రుసొమ్ము
నచటిబలిజెలు ధరామకులధనంబుఁ,
బొడిబెల్లమువలెఁ బొక్కుచుంద్రు
గీ॥ అచటి వారకాంతలు కోతులందమంత
మించినాట్యంబు సేయుచు మెలఁగుచుంద్రు

అచటఁబుట్టినబంగారమరయమన్న।
నచటఁబుట్టినయుక్కెనసరయుఁజెదల॥ 21
గీ॥ పారవైచినవిస్తరిపజ్జచేరి।
కుక్కలొండొండు పోట్లాడుకొనెడుమాడ్కి।
నాపురవుఁబాపలెల్లరుకోపమునను।
బ్రతివిషయమునఁ బోట్లాడిపరగుచుండ్రు॥ 22
గీ॥ కోర్కెనెక్కుఁడొక్కఁడు కొట్టుకొనుచునవ్వ।
యాలిబూతులలెస్సఁగాఁబ్రేలికొనుచు।
ముష్టియుద్ధంబు నొనరింత్రు భూదివిజులు।
బడుగులైనను వారలు పిడుగులార॥ 23
॥ఆ దళముశివునిమీదతలఁపునానలమీద।
నుంచికొంగజపము నొనరసలిపి।
వెలియటండ్రియతుల వలెనుబీదలనప్త।
కల్లవిధపలచటత్రావిబుధులు॥ 24.
క॥ బుడిచెంబులు చేతంగొని।
మడిసంచులమూపునిడిమానికలనుబోల్।
పొడికాయల గ్రొండినిడి।
బుడబుడసంభాషలకుఁబోవుదురుపారుల్॥ 25
తే॥ కాళ్ళనెత్తెత్తివేయుచు గంతులిడుచు।
నింగిచుక్కలనెన్నంగనేర్పుకలము।
టంచుదొంగపాత్యములాడి సంచరింతురి।
ధరణిగోముఖవ్యాఘ్రిలద్వైతులచట॥ 26

ఆ॥ మోముపట్టుఁబట్టనామాలుకడుఁబెట్టి।
జుట్టుసాగదీసి చిట్టుముడిని।
ఝుట్టియంచుబట్ట కట్టుదుర్ వైష్ణవుల్।
పొట్టనక్కరంబు పుట్టుకుండ॥ 27

ఉ॥ పేరురమందు వ్రేల తెగవ్రేసెదులింగముగట్టి పెద్దఘా।
ర్జారవునందియుంగరముజుట్టనవ్రేలికిఁబెట్టివెఱ్ఱియా।
చారముబట్టిస్త్రీలను సాపదువేళలనెట్టిపొట్టనిం।
డారఁగనుల్లిగడ్డలను హాయిగతిందురుశైవులవ్వరిన్॥ 28

తే॥ మొగమునందునమేలెల్ల ముద్రలుంచి।
యిలనుగాయత్రిఁజెప్పంగ నెచటొవిన్న।
దానివలెనున్నదనియందు ద్వైతులచట।
వసుధబేరులసాకులవారువారు॥ 29

తే॥ అనృతమాడుటే లౌక్యమటంచునెంచి।
పొట్టనేవంకనుబొడిచి పొడిచిగనిన।
నక్కరములేకనేయుందు రచటిలౌక్యు।
లక్షరాలవిధవ లయ్యులక్షలేల॥ 30

సీ॥ అందుందుదిరుగాడునడవిపిల్లులజూచి,
గొందెలఁబడుశ్వానబృందములను।
నచ్చటఁగలయూరఁ బిచ్చుకలఁగనియిల్,
చొచ్చెదుశ్యేనసముచ్చయములు।
నవ్వీటఁగలపేడ బుర్వులఁగనిగూళ్లు,
జివ్వనఁబడుకాలి చివ్వగములు।

నక్కడకలలోన బక్కవారలఁగాంచి,
త్రొక్కుడుల్ పడునట్టిమొక్కలులను।

గీ॥ నిహపరంబులుగానెంచియెవ్వరేమి।
సుద్దుచెప్పిననువినక మొద్దులుగతి।
శిలలచందానఁదిండితిప్పలను లేక।
కాలమునుబుత్తురచటినృపాలవరులు॥ 31

తే॥ కోరమీసముల్ దువ్వుచుకుక్కజాతి।
నూరఁబందులపైకెగఁబారనిస్స।
టంచుఁబురికొల్పుదురచటియువనిపతులు।
మూలనున్నముసలిదానిమోదినట్లు॥ 32

చ॥ మిరియములున్న వేయనినమొంతులుగావలెనేయటంచు గొం।
దపుఁగడుమంచియైనతరుద్రవ్యములందునఁజెత్తనించిఫ।
ట్టురకమటంచుఁగొందరువిశుద్ధపువస్తువుదెమ్మటన్నమం।
దిరమునకేగియుద్దెకొనితెత్తురుకొందరువైశ్యులప్పురిన్॥ 33

చ॥ హలమనుపేరెఱంగరు బుధావళిపల్కిన భూషణంబులన్।
గలనయినందలంపరరకానికినెన్నియొమూలకూడులన్।
జెలఁగిభుజించువారలకుజేతులనొగ్గుచుఁజెడ్డసేతులన్।
సలుపఁగడంగుచుండ్రచటినాలవజాతివిజాతిజాతమై॥ 34

గీ॥ రామరామాయటంచు విరామమేమి।
లేకదశావిధావస్థల లీలబడలి।
యరయసూర్యశ్చ కగ్నిశ్చయనుచుఁదప్పఁ।
జెప్పుదురుమతిలేమిసచ్ఛిష్యులచట॥ 35

ఆ॥ ఒకనిచూడకుండ నొకనినాహ్వానించి।
యొకనిసరసకేగుచుండియొకని।
తోడగుసగుసలనాడి వేరొక్కని।
కలిసికొంద్రుధనముగణికలచట॥ 36

గీ॥ గురువులఘువులెఱుంగనిగొప్పకవులు।
ఆఱుమూడుకల్పలేనియట్టిలౌక్యు।
శ్రేష్టురామశబ్దమురానిపుట్టుశాస్త్రు।
లుందురటనేతిబీర్కకాయోపమముగను॥ 37

వె॥ తానిషాలనాడు దాచినయాజ్యంబు।
హాస్తులుతినఁబియ్యమన్నముప్పా।
కారమదిలేనికూరకేనతుత్రి।
మంత్రువంటులమ్మలక్కలచట॥ 38

సీ॥ రంకులాడేనియు సుంకంబుచెల్లింపఁ,
గొనిపిడికంటలఁ గొట్టువారు।
వేదాంతులమటంచు విధవలకుమునుంగు,
వేసియురోజముల్ వెతకువారు।
ఇలనుస్వహస్తపా కులమంచుపిండివం,
టలపట్లనియమంబుతొలఁగువారు।
చదువురాకున్ననుశాస్త్ర్యభిధానముల్,
మాత్రంబువిడువకమనెడువారు।

గీ. మ్రోలనున్నపొగడికయుమోముఁద్రిప్పఁ
గాంచియేమొత్తల్పించినిందించువారు।

నోటితోఁడమాట్లాడుచు నొసలతోడ।
వెక్కిరించువారెన్న నవ్వీటిజనులు। 39

సీ. దారమీఁదనుదప్పిదము మోపివిడనాడి,
వలపుసానుల యిండ్ల మెలఁగువారు।
కాశికేగెదమంచుగాసులనార్జించి,
గోపడంతులకిచ్చి మ్రొక్కువారు।
సొగసుగానలరారుసుదతిపోవుచునుండ,
ఱెప్పవేయకచూచుగొప్పవారు।
ఆలిచెప్పినకొండెమాలించికోపాన,
మాతృదేవినిగొట్టిమనెడువారు।
పూర్వులార్జించిపెట్టినభూములన్ని।
వ్యాజ్యములకుసమర్పించివరలువారు।
కలుషకోటానకోటులుకలిపురుషుని।
యంశలనుగొనివచ్చిరోయనఁగనచట॥ 40

సీ. కల్లు ద్రావిననాడుకంపుగొట్టునటంచు,
నుల్లిపాయలఁదినుచుందువారు।
పరధనంబెత్తుటపాడిగాదనిపెంకు,
టిండ్లకునిప్పంటించువారు।
అన్యులమదినొవ్వనాడినకీడని,
తోడఁకుత్తుకలను ద్రుంచువారు।
జారత్వమెన్నఁడుసల్పరాదనివావి,
తప్పికాంతలబల్మిఁదవులువారు।

గీ. లేనిపోని ప్రలాపముల్ మానవలయు।
నంచుఁ గడుకూటసాక్ష్యంబు లాడువారు।
నిందలెని నొక్కి చెప్పంగ నందునుండు।
పండితంమన్యులకె గాక పరులకగునె॥ 41

ఉ॥ క్షాత్రికులు లబ్ధపర్ణగణఘోరులు దుర్గమకాననాద్రిసం।
చారులు కల్మషాన్వితవిచారులు సత్కులపాళికాళిసం।
వాసులు హేయదుష్పథవిహాసులు బాలిశమత్తకాముకా।
ధాసులు ద్రోహిణీశ్వరవిదాసులు చోరులు పౌరులారయుఁ॥ 42

ఉ॥ అందరు ధూర్తవర్తనులె యందరు దుఃఖనిమగ్నచిత్తులే।
యందరు సౌఖ్యనాశనులె యందఱు స్త్రీదవిణాభిలాషులే।
యందఱు ప్రాణిహింసకులె యందఱు దుష్టగణోపకారులే।
యందఱు జారచోరులెమ అందరు పౌరులు కాలచేరులే॥ 43

ఉ॥ మేము ధనాగ్రగణ్యులము మేము సదన్వయజాతసంచితో।
ద్భువయశఃప్రపూర్ణులము మేము గజద్విడహీనశౌర్యుల।
శ్రీమహితోత్తమాంశులము మేము సమస్తకళావిచక్షణో।
ద్దాములమందు గల్పలెక దాదురహంక్రియనొందిసిక్కుటల్ ॥44

చ. గురువుల పాదరక్షలను గూలఁగఁగొట్టని వాఁడు నాపురిం।
బకలకుఁ గీడు చేసెడు స్వభావము మానిన వాఁడు నెప్డుసో।
దరభరణంబు దక్క పెరదారినిఁ బోవని వాఁడు కోటికో।
క్కరుఁడును గాన రాఁడు కలకాలము దేపని గాగఁ గాంచినన్ ॥45

ఉ. క్రూరులు జారులుండలఁ బఘోరులు చోరులు వారలైపనె।
వ్వారికినెక్క యెక్కరపు వాసన లేదొక వేళనుండినఁ।

భారముఁ ద్రోయుగాడిదలభంగిజరింపుచు దాస్యదూషణముల్।
తీరునఁబౌరుషంబడరఁ దెంపునయుద్ధ మొనర్తురొండొరుల్॥ 46

సీ॥ వ్యాజ్యమాడినవాఁడు వనటగుందఁగవచ్చి,
మునిమ్రోలఁజక్కెరదినెడువారు।
కూటిచచ్చినవాఁడు గోలపెట్టుచునుండ,
చివ్వసవరకవకనవ్వువారు!
గీముగాలినవాఁడు ఘోషమొందుచునుండ,
పొంచిసొత్తులసంగ్రహించువారు!
పనియున్నలేళ్ళబాబని వేడియూవెన్క,
విధవాయటంచును బిలుచువారు!

గీ॥ అందివచ్చినసిగయును సందకున్న।
గొంకులేక కాళ్ళను బట్టుకొనెడువారు।
కరముపలుగాకిముండలసరస చేరి।
స్వాతిశయమ్ము నేచెప్ప వారచటిజనులు॥ 47

సీ॥ కొడుకుపెండ్లిని జేసికొనుమఁ బూజింపను,
పేరమ్మకును వెలివేసినాఁడ।
వేటకేగుచునుండవిధిఁగోనెదురైన,
తంబులశాయినిఁదన్నినాఁడ।
నాకోర్కిదీర్పని కాకచేబోగము,
కమలాక్షిగేహంబుఁగాల్చినాఁడ।
నేమాయియనిపిల్వకోమటిలక్ష్మాయి,
నీడ్చిచెంపలను వాయించినాఁడ॥

గీ॥ మొన్నతీండ్రాలకుంజవిమూసలిసోమి।
దమ్మహారలఁ జెక్కుంద్రఁదాకినాఁడ।
ననఃచుఁబ్రతిబాడబుఁడుభూపుడర్యకులుఁడు।
పాదజుఁడుపుల్కసుఁడుపగ్గెపల్కచుంద్రు॥ 48

సీ॥ ఫీజుతేదనుమాటవెత్తియొక్కటిగాని,
ప్లీడర్లువారికిజోడుగారు।
జీతంబులేదన్నజిన్నిమాటయెగాని,
జడ్జీలువారికిసములుగారు।
అధికారమొక్కటియబ్బదుగానిమే,
జస్టీస్లువారికిసాటిగారు।
రాజ్యమేచందానపూజ్యమొక్కటిగాని,
భూపతుల్ వారికిఁబురుడుగారు।

గీ॥ కాళయుక్తిగవాదముల్ నడఁగునపుడు।
పరులకెంతేనితీర్పులువలుకునపుడు।
సుందరులమీఁదతమశక్తిఁజూపునపుడు।
సొంతతిన్నపైకీవిఁగూర్చుండునపుడు॥ 49

సీ. పతియింటిలోపలపాదఁబుపెట్టంగ
గాంచితిట్లకుపక్రమించువారు।
కలనకు హేతువై గవ్వలై సనుగాని,
పొల్లువల్కులప్రొద్దుపుచ్చువారు।
పేనులదిగనాడిపిల్లిపై యెలుకపై,
బెట్టియుచ్యులఁజావతిట్టువారు।

నగలు లేవనునట్టిమగని పైకిసుక చే
కూర్చి బిడ్డలఁబట్టిగొట్టువారు।

గీ॥ ఒకరిమాటల నొకరితో నొనరచెప్పి।
వీరి వారికి జగడాలు పెట్టువారు।
వరుల మర్యాదతలఁ పకబావియొద్ద।
తమ ప్రతాపమాడెడువారు తరుణులచట॥ 50

గీ॥ వరుస చెంబుతప్పెలలను బగుల వేసి।
బిచ్చగాండ్రను పదితిట్టి బిడ్డలఁగడు।
గొట్టిన నటిచటి స్త్రీలకుఁ గోపమూర।
డావగింజంతయేనియు నధివవింటి॥ 51

చ॥ వరలెడువాఁడు గ్రామమున వన్నెకునెక్కఁగలాఁడు తల్పగన్।
బరవము వాఁడు చావఁగను వ్యాళెము కైవడి వానికాంతయు।
ద్ధరమును బెక్కువర్షములు తావతిజీవముఁ గొంచు నిట్టులం।
గరము విభూతి నొందెననఁ గన్నులు కంచెలఁ బొఱ్ఱవైచుచున్॥

క॥ అపత్తనంబు సందగు।
పాపంబుల వ్రాయఁ జిత్రము బహులుగఁ జిత్రిం।
భావంబు విచారింపఁగ।
శ్రీపతి పంచెయము నమ్ము స్పెషలధికారిన్॥ 53

వ॥ అప్పురంబున స్వర్ణ లవణచ్ఛత్ర వస్త్రశస్త్రిక రుద్రాక్షపాద
రక్షాద్యఖిల వస్తుస్తోమ స్తేయ క్రియా చాతుర్యాసాదిత్రాం
హోహాసమాజ్ఞానో నామేయా సంతాశాంతా క్రాంతా త్యం
తవర్ణనీయధ్వాంత పరిభావితకజ్జలఖంజన కాళిందీకృష్ణ సా

రతమాలహాలాహలకాలమార్జాల బలాహకద్రోణ కాక ప్రకర ప్రకాశుండును, ఆచ్ఛాదన విహారసమయాభీల కర వాలవిదార్యమాణ బస్తోరభ్రసైచికీ శశకీ శశశాదనసారంగ వృషభమకసృగాలబిడాల విట్చురేట్చర క్రకరప్రకరవ పూర్ణని తలోహితబిందుసందోహ సంపాన మత్తకాక గృధ్రకోలాహ లబధిరీకృత దిక్షండ లుండును, ప్రేమ్యతర్జన గర్జన భర్జనస మజ్జితా సంతాతురధావన్నిఖిలాశా నమాగత వనీపకస మూహుండును, ఆసేతుహిమాచల మధ్యాఖండ భూమండ లస్థదివ్యభవ్య పుణ్యక్షేత్ర యాత్రాయాత సద్బాడబకేదా రకాదంబినీ జంఝూనిలుండును, హితామాత్య పురోహిత దర్శక సేవక భారిక నైష్కి కాంతర్వంశికశుక మనోరధవ్రతి కరిణపూరణీ ధరణీరుహుండును, పిశునదుర్జన ఘాతుకవంచ కతస్కరితయధాజాత మితంపచమలి మ్లుచరక్షణదీక్షాబద్ధకం కణుండును, విప్రకృతసుచరిత్రా నికర మనోవ్యధమాత్ర దైనందిన క్షీణాయుర్ధన సంపద్విశేష చలితస్వాంతుండును, క్షుద్రవనితాక్షీణ వికటకటాక్షవీక్షణా శనిజత శరీరమహీధ రుండును, తిరస్కారకుపితసకలసుకవినికరభీషణపరుషభాషావి శేషశప్తుండును నీచానర్థోన్మత్తప్రలాపకలాప నిష్ఫలీకృతస ర్వకాలసర్వావస్థుండును నగుదుర్మార్గుండను పేరుదుర్గుణంబుల న్నియుమూర్తిభవించెనోయనవెలయుచుండు॥ 54

సీ. అఖిలదుర్గుణములకందివేసినచేయి,

యంహములకునూటాలమైనదుంప!

పరుల నుబీడించుపనికి పెట్టినపేరు,
దొంగతనమునకుఁదొల్లి వేల్పు।
పెంకుటిండ్లకునగ్గిపేర్చడము నమేటి,
బఁడబూతులను బేర్వడిన పెద్ద।
విబుధులపాలిటవెలసినకాకాసి,
పెండిండ్లు పడగొట్టుపీడవిధవ।

గీ. పుట్టినట్టిబిడ్డకుఁబేరుపెట్టెవాఁడు।
తిన్నయింటికివాసాలనెన్ను వాఁడు।
జుట్టుజట్లకుముడి పెట్టఁజూచువాఁడు।
కాడెదుర్మార్గనాముఁడుదుర్త్రాతలమున॥ 55

ఉ॥ జారులలోపలన్ ఘనుఁడసత్యపు వాదులలోనపెద్దవల్।
చోరులకెల్లమేటివటుజూదరగాండ్రకునెల్లసద్గురుం।
డారయవాంతకావళికినాద్యుఁడుదుష్టులులోనరాజుదు।
ర్దుష్కారులలోనఁబేరుగలకూళయతండుదలంపవల్పుడే॥ 56

ఉ॥ మెండుగపారులంగెడపిమేదినిసత్యమురూపుమాపిపె।
న్గొండలడాగిపాంథులనుగొట్టిగృహంబులనెల్లనగ్గికిం।
బండువుసేసిరుష్టులసెబాసనిమెచ్చిఘనంపుఁచూడ్కులన్।
మిండలరండలన్గనియుపేకువహించెనతండునీచుఁడే॥ 57

ఉ॥ గొట్టునుదల్లిదండ్రులను గొంకకయిచ్చునెకింతయేనియుం।
బెట్టునుబీదసాదలను బేరిముడివీడుచుముప్పతిప్పలం।
దిట్టునుదండిపండితుల దిక్కుమొగంబయిపెద్దపెట్టుగా।
మొట్టునుసేవకాజనము మోదముదక్కుచుఖేదమొందఁగన్॥

ఉ॥ ఎప్పుడు జీవహింసలకు నేగును దారుణపాపకర్ముఁడై
ముప్పుఘటింపఁజేయు జనుమాలలదాగిన వారి నేనియుం
దప్పులు లేకపోయినను దప్పులు మోపుచుఁ బుణ్యకాంతలన్
గొప్పలు పట్టి యీడ్చు కడుకోపి యతండు ధరాతలంబునన్॥ 59

గీ॥ చూడవచ్చిన చుట్టాలనాడు వారి
నింటనుంచి రేయిబి నుడలెల్ల తడవి
చాచి పుస్తెపూసలఁ ద్రెంచి సురను నమ్ము
వాండ్రకిడుఁ జూకలకుఁ గొట్టి వాఁడు మివుల॥ 60

గీ॥ అన్న మోరామచంద్రయటంచుఁ దిరుగు
వారిచేఁ బన్నులను గొంచుఁ బైకమెల్ల
యిచ్చుకముఁ జెప్ప ధనికునికిచ్చివేయు
కాకిఁ గొట్టి గ్రద్దకు వేయు కరణి ధరణి॥ 61

గీ॥ తెలివిగలవారలేరైన దిగువనుండ
నున్నతాసనమునకెక్కు నోటలేక
మత్తనాగపంచాస్యముల్ మహిని దిరుగ
చెట్టుకొనకొమ్మలకుఁ గోతి చేరునట్లు॥ 62

క॥ పనిలేకపోయినను దాఁ
బనికల్పించుకొని పోవుఁ బతిగృహమునకుం
గనమొకుగుడులును జీలుఁ
జనవేపని లేక పెక్కుసదనంబులకున్॥ 63

గీ॥ పుడమివారకాంతలుసొమ్ముపుచ్చుకొనుచు।
నియ్యలేదనివానినినేడిపింప।
వాఁడుసంసారసతులకుఁబైసయేని।
నియ్యకనెయిచ్చితినటంచునేడిపించు॥ 64

సీ॥ తనుదానుస్తుతియించుకొనుచుండునెవఁడన్న,
జుట్టనవ్రేలేనితట్టుఁడగుఁగు।
భీదసాదలఁగాంచిపీడించునెవఁడన్న,
దృగ్యుగంబెవ్వానిదిక్కుఁగనును।
వనితలకడకల్లలనుబ్రేలునెవఁడన్న,
నలజింహ్వయెవ్వనియాఖ్యనెత్తు।
జూదానఁజేరుసంపాదించెనెవఁడన్న,
వక్త్రాబ్జమెవ్వానివైపుమరలు।

గీ॥ నెల్లదుర్గుణంబులకుఁబుట్టిల్లెవండ।
టన్నడెందమెవ్వానినేమెన్నఁబోవు।
నట్టిదుర్మార్గనాయకుఁడీయవనిలోన।
నరుఁడుమాత్రుఁడేతలఁపవానరుఁడుగాని॥ 65

సీ॥ పుట్టెడుకల్లునీపొట్టఁబెట్టితినంచు,
బట్టనెత్తినుకతెమొట్టుచుండ।
బట్టినిఁబట్టిచంపఁగనెట్టిరోగంబు,
పుట్టెనీకనియొర్తుతిట్టుచుండఁ।

గట్టుబట్టలు లేనిపట్టుల నేమందుఁ,
బట్టనంచొక్కటె నెట్టుచుండఁ।
జుట్టు నిప్పిచ్చుటఁబుట్టఁబోదని యూష్పఁ,
గట్టచేనొక లేమఁగొట్టుచుండ।

గీ॥ వాఁడు నిశవేళలను దొంగ వానిబోలెఁ।
గడుపికారులు సేయుచుఁ గాంతలలుక।
మొకము పైఁజల్లు పేడనీళ్ళకలరితన।
యట్టివారెరు లేరంచు మిట్టిపడును॥ 66

సీ॥ మాయప్ప దెమ్మునీమచ్చ మాయనటంచు,
నిరతంబుఁ దిట్టనినీచుఁడొకఁడు।
మాయుసురుదవిలిమడిసిపోమ్మటంచు,
దుమ్మెత్తిపోయని ధూర్తుఁడొకఁడు।
భార్యకునాకెడ బాపితినీవింక,
మనుదువేయనట్టిమనుజుఁడొకఁడు।
నీవుగాల్చినయుండ్లునెగడ లేదింతకు,
సరిలెమ్మనినయట్టిజనుఁడొకండు।

గీ॥ లేదు వానిఁజూచిన వేళ పీడునందు
జననకాలమెట్టిదోగాని గనఁగరాదు।
ధరణిపతులైన మర్యాదఁ దప్పినయెడ।
గుడ్డిగవ్వకుఁ గొర్గగారుక్షోణియందు॥ 67

గీ॥ భువిని నాకంటెఁ దొత్తుఁ డెవఁడటంచు।
నలువ యడుగ వానినిఁ జూపినాటనుండి
తర్జనీకరశాఖ వ్రూతంబుగాక।
పరగలేకున్న నది సేయుఁ బాప మేమి॥ 68

గీ॥ ఉగ్గుపాలతో నీగొ నాలుదయము వ్యో।
ముడ్డిదొడ్డిఁ గ్రొజిల్లేళ్ళు మొలచుమాడ్కి।
ప్రతిదినంబున వింతగఁ బ్రబలసాగె।
బొమ్మజెముడులు నానాటఁ బొల్చుపగిది॥ 69

క॥ ఇమ్మహిఁ దుర్మార్గుగుణచ।
యమ్ములఁ గొనికొట్టితిట్టియుడలు పరిచినన్।
హుమ్మని తనతల యెత్తును।
బొమ్మజెముడులు తెగనరక బొల్చకయున్నే॥ 70

ఉ॥ ఎప్పుడు వచ్చునో యిలకు నెప్పుడు గీములమంట పెట్టునో।
యెప్పుడు గొట్టునో మనల నెప్పుడు వృద్ధులఁ బట్టిచంపునో।
యెప్పుడు చెండునో శిశుల నెప్పుడు గొడ్డులఁ జావమోదునో
యిప్పరినుండ లేమనుచు నేడ్చెద రెంతయు వాని బాధలన్॥ 71

గీ॥ శబరుఁ దిలకించు పక్షులచయము వ్రాలె।
బిల్లిఁ బరికించు నాఖులపిండు మాడ్కి।
విషధరముఁ జూచు మండూక విసరమట్లు।
కలవరించు దుర్మార్గునిఁ గాంచు జనము॥ 72

వ॥ ఇత్తెఱంగునఁ బ్రజలు వెఱపునొంద నిఖిలసద్గుణంబులు నిత
ని వైకెకాఁగ్రోయు పుట్టినసియాశ్చర్యమొంద ధూమకేతువు
ప్రకటిన చండఁబున రాజ్యంబుప్రాజ్యంబుగఁ బరిపాలింపు
చుండెనత్తరి నతవిసన్నిధానంబునకు గోభక్షకుని సమక్షంబు
నకు నరభక్షకుఁడువ్రాలె ముష్టిఘాతమాత్ర మరణిత నానా
వృషజాతుండును, దండప్రహార పీడిత నిఖిల పుణ్యక్షేత్ర
యాత్రికలిత ధరణీబృందారకబృందుండును, నిజక్రో
ధానల హావిర్భాగఘటిత సజ్జనప్రాణవిసరుండును, శిశువృద్ధహ
నిత గృహారామనిచయుండును, స్వమాతృకామవిచ్ఛేదకుండు
ను, తిష్ఠన్మాత్రుండును నగుమర్కోభయయనువిప్రుండరుదెంచి॥

మ॥ కనియెన్ లోహితనేత్రు నుష్కృతమనఃకంజాతసన్మిత్రు గ।
ర్ధసంఘస్తుతిపాత్రు స్వాన్వయపయోరత్నాకరోద్భూతస।
జ్జంభాస్వద్గ్భడబాగ్నిహోత్రుఁ బటుదుశ్చారిత్రు నావిద్ధపా।
మావగాత్రుం దనమోఘలఘోరతరదుర్మార్గాభిదాపాత్రునిన్॥

చ॥ హరిగుణశీలుఁ గ్రూరధికశావసలోలు నశేషపూజ్యశే।
ఖరగణకాలు ఘోరతరకాననఖేలు మృషాలవాలు సం।
పరిచితకర్మజాలు గురుభావితపాపజనానుకూలు న।
బ్బురముగ నాత్రుపాలుఁ గని పొంగునఁ బొంగెను నింగియంటఁగన్

సీ॥ క్షణములో మరునిభస్మము చేసినహరుని,
ఫాలనేత్రంబుగా పాడుగాత।

కనకకశిపుఁ జీల్చికడునుగ్రమయియుండు,
నరహరిరూపునిన్నరయుగాత।
సురలెల్లదెసలకుఁ బరువెత్తఁ జేసిన।
హాలాహలంబునిన్నేలుగాత।
మహిషాసురునిజంపిబహుభీకరంబయిన।
శాంకరితేజంబుసాకుగాత।

గీ॥ మానుచుగొల్లలకడగొల్లయట్టులరచి
మొగపుఁదుంపరల్ వర్షంబుపోల్కిఁ బడఁగ।
బుడమినాశీర్వదించినుగ్భొ మొగము।
చేటగానొప్పదుర్మార్గుచెంతః లిచె॥ 76

క॥ వచ్చినభూసురుఁగనుఁగొని।
ముచ్చటకుమార్గుడపుడుమ్రొక్కులఁ బదివేల్।
చెచ్చెరనిడివిప్రాగ్రణి।
యెచ్చోటుచుబాసివచ్చితివిచ్చటికిన్॥ 77

గీ॥ కోటివరహాలనీయకుర్గుణధురీణా।
విన్నుఁబోలెడుశుంఠనానిలయమునకు
వచ్చునేనేఁడమంగళవార్తమునుఁగ।
నాకుఁగాకన్యలకుపెలెక్కమందు॥ 78

క॥ మీమాటలుశూలంబులు।
మీమెట్టినయెడశ్మశానమౌదినిమీయం।

ఘ్యాములతో యములుకిటి।
స్తోమేడితకర్ధంబుబుశుంతాధ్యతా॥ 79

శా॥ ఏయే వేశ్యగణంబు నారసితి రేయేశిష్టులం దిట్టినా।
రేయే కొంపలయందుఁ జిచ్చిడితి రేయే చెర్వులంబూడ్చినా।
రేయే దారులకంపఁ గొట్టితిరి, యేయేతోటలం బీకినా।
రాయా కుష్టవికుష్టచేష్టలను భ్రష్టా నాకుఁ జెప్పంగదే॥ 80

వ॥ అని యిట్లు దుర్మార్గుండు విన్నవింప దుర్బోధితల నాడించి తవ్రవతాపంబు నిట్లని చెప్పందొడంగె॥ 81

సీ. ఛీవసాదలఁగాంచి వెలిమీఁక నివచించి,
లంచపుసొమ్ము గ్రహించినాఁడ।
ముందునాకన్న తాంబూలంబుఁ గైకొన్న,
విప్రు చేతులఁ బట్టి విరచినాఁడ।
బాలరండల గర్భపాతనంబును జేసి,
వారిభూములఁ గొంచు బ్రబలినాఁడ।
క్షీటులపైనున్న పెండ్లిండ్లు పడగొట్టి,
పూర్ణ ప్రతిష్టలఁ బొందినాఁడ।

గీ. కడలిమొలనూలుగానున్న క్ష్మాతలంబు।
నందు బూతులలోఁ బేరు జెందినాఁడ।
తలలుమార్చుటలో నన్ను దాటువారె।
లెంన లేరని బిరుదము నొందినాఁడ॥ 82

సీ॥ కరకరమనునట్టిగారెలేనూరైన,
ఘనమొప్పఁజిటికిలోఁదినఁగనేర్తు।
బ్రాహ్మణార్థముమీఁద బ్రాహ్మణార్థంబును,
జెలఁగియొక్కదినానఁ జేయనేర్తు।

మాటిమాటికినిసంభావనల్ గొంటకుఁ,
గోటగోడలలీల దాటనేర్తు।
చెప్పినమాటను జెప్పకమానాళ్ళ,
బద్ధంపుసాక్ష్యంబుపలుకనేర్తు।

గీ. కొంచెమూపిరియుండ లేదంచుఁబలికి।
పీనుఁగులఁబీనుఁగులమంటఁ బెట్టనేర్తు।
విధవలకుఁదియ్యమాటలుఁ కథలుసెప్పి।
కరముఁబుజ్జమున్నగఁగొరగంగినేర్తు॥ 83

సీ॥ ముసలిముండలమీఁద దెసలఁజూపుటయున్న,
నల్లేరుపైబండినడకగాదె।
కనువడతిరిపెగాండ్రనుదిట్టుటయటన్న,
నంబికొండయదండనంబుగాదె।

తప్పుసాక్ష్యముపల్కి ధనములాగుటయన్న,
షడ్రసోపేతభోజనముగాదె।
తడివస్త్రములతోడ మెడలఁగోయుటయన్న,
జననముతోజనించినదిగాదె॥

గీ॥ ముక్కుపచ్చలారనిముద్దుపుత్రికలను।
వరుసవిక్రయించుటయున్న వ్రతముగాదె।
కుత్రమాటకుఁజెవికోసికొనుటయున్న।
నిక్కమైనపూర్వాచారఫక్కిగాదె॥ 84

సీ॥ కమలాక్షికూతురికన్నెరికంబుకై,
తిమ్మాజిరావునుదెచ్చుటందు।
రాజగోపాలుసర్వస్వంబుదొమ్మరి,
నాంచారిదేవికిప్పించుటందు।
పురుషోత్తరావాలిపుస్తెసైతముద్రెంపి,
యింటిలోపలినుండియీడ్చుటందు।
చీకటితప్పుఁజేసినవాజపేయుల,
తిమ్మినిండగుకడ్పుదింపుటందు॥

గీ॥ నాదురాయభారమునేర్పునాదుపూర్ణ।
మైనవ్యవహారచాకచక్యంబునాదు।
బాహుదండబలమునాదుపరమగుహ్య।
మైనమంత్రసానితెలివిగానవడదె॥ 85

వ॥ ఇట్లు తనప్రతాపంబును బల్కి బాలకా నీశ్రేయోభిలాషిని గాన నీకుంగొన్నిధర్మంబుల మర్మంబులుపదేశించెద సమాహిత చిత్తుండవై వినుమనియిట్లనియె॥

సీ॥ నూనూగుమీసాలురానివానికినైనఁ,
గామశాస్త్రంబునుగఱపుచుంద్రు।

పైకంబుపోయినప్రాణంబుపోనను,
వానిలోభత్వంబుఁబాపుచుండ్రు।
సకలమాకర్షించిసన్న్యాసమిప్పించి,
సత్యవిరాగులసలుపుచుండ్రు।
పలుపన్నెలుంగలవ్యాధులనంటించి,
పరలోకమునకడ్పైపంపుచుండ్రు॥

గీ॥ రవనిహారకాంతలుగాననట్టివారి।
కెప్పుడుపాదముల్ పిసుకుచునెలమిదట్టు।
ములనుమోయుచుభక్తిసేవలఁసలుపుచు।
కాలమునుబుచ్చుచుండుమాకుఁగాళమిన్న॥ 87

ఉ॥ కొంపలుగాల్చుమీవిబుధకోటులడిట్టుచుబిట్టు నొట్టుమీ।
చెంపలువేయుమీపితనుజెంతలబోగమువారినుంచుమీ।
పెంపువహింపుమీప్రజలబిడ్డలగొడ్డులజావమోదుమీ।
కంపలుదార్లకడ్డముగగట్టుచుమర్త్యులదోచుకోజుమీ॥ 88

మ॥ పరదారాగమనంబుగోరిసతులంపల్మారువీక్షింపుమా।
పరవాసంబునుజేరిసాదముబలేబాగంచుభక్షింపుమా।
పసులేరైనజనంగజూచిముదమొప్పన్ దారిశిక్షింపుమా।
పరసౌఖ్యంబులభించుదీనివలనన్ భావింపదుర్మార్గుడా॥ 89

శా॥ దారన్నెత్తినిబెట్టుకొంచుజననిందారోకంచుదూషింపుమీ।
సారాచారులదిట్టుదుర్వ్రతపరులంజక్కంగభూషింపుమీ।

వీరున్వారనబోకకుత్సితతతిన్వీక్షించిపోషింపుమీ।
దూరంబై చనుమీఫలంపుపనికిన్ దుర్మార్గచూడామణీ॥ 90

మ॥ కనుమీకూకలొసంగివారసతులన్గారాముచేనిచ్చలున్।
వినుమీసజ్జనదూషణంబుశ్రుతికిన్ విందొప్పనేప్రొద్దునన్।
జనుమీకూడునునీళ్ళు లేకజనులంజక్కాడగాలెస్సగన్।
మనుమీనావచనంబునీదగలుగున్ మర్యాదదుర్మార్గుడా॥

క॥ పండితమండలిమెండుగ।
భండనమునబాధపెట్టి వారిగృహములు।
ద్దండతమెరయగశిఖికిం।
బండువుసేసికడుపుబ్బపకపకనగుమా॥ 92

క॥ ఈవుగుడుపనిపదార్థము।
నీవసుధాస్థలిమరొక్కరేరైనగనం।
తోవంగనడ్డపరుపుము।
సూపృపమునుగడ్డియందుశునకముపగిదిన్॥ 93

గీ॥ నీవుదుర్మార్గనామంబునిజమటంచు।
ప్రజలుగుంపులుగూడుచుబలుకునటుల।
పలువిధములనేబోధించుపనులయందు
పట్టుబూనుమీనీపాడెకట్టుదాక॥ 94

ఆ॥ ఎక్కువగనుజెప్పనేలబల్కెదవిను।
మొక్కమాటలోననూరిశిష్య।

మంచిచెడ్డచెడ్డమంచిగా జేసిన।
నిన్ను తెండ్రిదలను దన్నె నంద్రము॥ 95

ఉ॥ ఎచ్చటికేగ నన్ని సుఖలేంద్రఖరావరకు త్రిస్సోత్తమా।
ప్రముచ్చిలియాకతాంగు దోరమూర్ఖక్ష దుర్జనచక్రవర్తినీ।
చచ్చుటయెన్నడో గదరచక్కసినీతలమంగలకన్నులిం।
పెచ్చుగజూతుమాయనుచు నెల్లరుదీవనసేయునెంతు నిక 96

వ॥ ఇట్లు దుర్బోధి పలుతెరంగుల నుపదేశించి స్వస్థానంబునకుం
జనియె నంత॥ 97

గీ॥ వాంతకులకు నెన్నగవిమబ్బినట్లు।
దొంగలకు జీకువాలులు దొరకినట్లు।
కోతులకు మద్యపానంబు గూడినట్లు।
పుడమి దుర్మార్గులకు గురుబోధమబ్బె॥ 98

గీ॥ తొల్లికన్న వేయిమడుగులల్లరిగను।
వాడురాజ్యంబు సేయంగ ప్రజలుతద్దు।
ణములబొందిరిమందు కైనసుకమానవ్య।
డెందము లేదుదీనపలకు సందియంబు॥ 99

కం॥ ఏజాడ రేడు నడచును।
యాజాడనె లోకముండునారయగ యధా।
రాజా తథా ప్రజాయను।
భూజనవాదంబు పొల్లుపోవునెయధిప॥ 100

వ॥ అత్తరి॥ 101

చ॥ తనభువిజూడగాంద్రకునుదంభులకిత్తురటంచులచ్చియుం।
దనుహృదయంబులోనెపుడుదాచుచునుందురటంచువాణియుం
దనుపనిలేనికార్యములధారనుబోయుదురంచుశక్తియుం।
గినియుచుభక్తులన్వదలిఖేదములన్వనభూమికేగగాన్॥ 102

గీ॥ కమలములులేనిసారసాకరము వ్రాలె।
జీవనములేనిస్రోతస్వినీవిధాన।
తమపడంతులులేకున్నతమగృహంబు।
లున్నకన్నారగాంచినిట్టూర్పులెగయ॥ 103

గీ॥ శక్తిశక్తియంచుచంద్రచూడామణి।
లచ్చిలచ్చియంచులచ్చిమగడు।
వాణివాణియంచువనజాసనుండును।
వగలతెగలమిగులపొగలిరపుడు॥ 104

గీ॥ పడతిలేనియట్టిపండువుదండువు।
చానలేనియట్టిశయ్యకొయ్య।
పొలతిలేనియట్టిభోగంబురోగంబు।
భామలేనియట్టిగీముపాము॥ 105

క॥ అనిపెక్కుతెరంగులనా।
వనజాసనవాసుదేవభర్గులుచింతా।
వనధిమునిగికొంతదడువు।
మనమునదలపోసిగహనమార్గములర[illegible]॥ 106

క॥ ఒక్కరుపోయినజాడను।
రొక్కరెఱుంగకచనజనునువిదానన్నుం
చిక్కొనరించిచనదగునె।
యక్కటరావేయనియెడియార్తస్వరమున్॥ 107

క॥ వినినలువనాపగిదియీ।
జనుడెవఁడో కాంతకొఱకునం తాపమునన్।
వనములదిరిగెడుచూచెద।
నసిదవ్వులకేఁగియిట్టులనియెం బ్రీతిన్॥ 108

ఆ॥ అయ్యమీరలెవ్వరడవిలోఁజరియింప।
నేలనన్నుఁబోలిజాలినొంది।
యనినతనకుమారుఁడనియెంచివెన్నుండు।
గోలబెట్టనేలకొడుకుగుఱ్ఱ॥ 109

ఆ॥ నాకుసుందరాంగినీకుప్రేముడితల్లి।
కడలిచూలినన్నుఁగడకుద్రోచి।
యిచ్చవచ్చినట్టులేగెదానెచటికొ।
గానవడతికొఱకుకదలినాఁడ॥ 110

వ॥ అనిన బ్రహ్మయిట్లనియె॥ 111

గీ॥ పడఁతికై చింతనొందు నిర్భాగ్యశ్రుతికి।
తల్లివార్తలువినఁబడితగనివెతల।
పాలొనర్చెసాగరమీఁదువానివీచి।
కలరుదెంచిముంచువగిదికట్టకట్ట॥ 112

వ॥ ఇట్లు పరమేష్టిపెద్దయుం బొర్లిద్దునేలంబడి చింతిలుచుండ చే
తులుతేపవెత్తి బాలా యేలాయీలీలగోలబెట్టెదవు చీకటు
లుపోయె వెన్నెలలురాకయుండునే మన మిరువురముకలిసి
లక్ష్మీసరస్వతుల నారయుదమురమ్మని వెన్నుండుసుతునితో
డ పయనంబై యీశాన్యాభిముఖంబుగా జనుసెడ॥ 113

గీ॥ అమలగుణశీలభక్తదయాలవాల।
మహితరిపుజాలమధుకరమంజువాల।
యేలయీలీలవలిమలబాలరాడు।
కరుణయునిచింతిలుశివుండుగాననయ్యె॥ 114

క॥ అత్తరిఁజిత్తజజనకుడు।
చిత్తజవైరినిగనుగొని క్షేమముబావా।
తత్తడిలేకనెవచ్చితి।
విత్తెరగునహేతువేమియేర్పడచెప్పుమా॥ 115

క॥ అనవినిపురారిహరినిం।
గనినీసైదోడుజాడగానకయిట్లీ।
వనభూములకేతెంచితి।
జననాంతరకర్మమిట్లెసల్పెనుబావా॥ 116

గీ॥ ముద్దుగుమ్మలేనవ్వులమోముజూడ।
కున్ననీమేనుపైయాసనున్నసువ్వె।
కూడునీళ్ళునులేకనేచేడెనెమకి।
దవులువ్యసనంబుచేపాండుతనుడనైతి॥ 117

వ॥ అనిసముదారి యిట్లనియె॥ 118

గీ॥ అయ్యమేకనుభామలసరయవచ్చి।
నారసీకానగానము వారిదెందు।
మూడుపంక్తులలిపియుండెమువ్వరకును।
నొక్కచందానలేలేండుషిక్కలేల॥ 119

క॥ అనిహారిహారునిక్షైతము।
తనవెంటనిడుకొనియేగదారుణమగుకా।
ననసీమలకుంగాంతా।
గనకంబులపైనెవరికిగలుగవువలవుల్॥ 120

వ॥ ఇట్లుఁజనిచని వారు॥ 121

ఉ॥ చంకనుదుడ్డుకఱ్ఱనుభుజంబునసల్లనిపెద్దకంబళిన్।
పొంకమునీరనెత్తిపయిముంతెనుబట్టిధరించిజొంపమున్।
చింకిరిచెప్పలందొడిగిచెప్పకనేతనగొల్లజాతిని।
శ్శంకముగాఁబ్రకాశమునుసల్పెడిగొల్లనిగాంచిరొక్కచో॥

క॥ కనివానిపజ్జకుంజని।
వనమువనెంౖదెనగంబెపవిత్రాత్రితయం।
బునునావుడుగొల్లపలికె।
వనితలగినితలనుగానపలుకకుడింకన్॥ 123

క॥ అల్లదెబాగుగచూడుడు।
నల్లనిమానులుగనపడునాచేచాయన్।

మెల్లగనల్లనియొత్తుని।
తెల్లనిదయ్యాలుమూఁడుతిరుగుచునుండున్॥ 124

సీ॥ అవిగనినయంతమూఁగుండెలదరుచుండు।
బమ్మరాకాసులేమొమూపాలబడియె।
నీళ్ళనిప్పులేకనేపెక్కునెలలనుండి।
కాపురంబీడనేయుండెకర్మమకట॥ 125

క॥ ఆపలుకులుదాఁజెవినిడి।
శ్రీపతిముదమొందిధాతశితికంఠులతోన్।
వాపోవజసదికయనిన।
మీవంబునకేగిగాంచెమెలతలనచటన్॥ 126

గీ॥ తావులనుబాసికీర్తులబాలుజేసి।
యడవులనుడాసిరావంగన్యాయమొక్కొ।
చండికారమాభారతీసాధ్వులార।
పుణ్యవతులారయమరాగ్రగణ్యులార॥ 127

క॥ ఇటులంబెక్కుతెరంగుల।
కుటిలాలకలారయంచుగోలంబెట్టం।
గటగటయొకింతయుశ్రవణ।
పుటస్థలినిజేర్పరయ్యుమువ్వురుసుదతుల్॥ 128

క॥ • అప్పుడుధాతసతినిముద।
మొప్పంగనిపల్కెనిద్దియువిదలకగునే।

చప్పుడుచేయకరమ్మిక।
తప్పులగునలువురులోనతరలకయున్నన్ ॥ 129॥

వ॥ అనిన సరస్వతి యిట్లనియె॥ 130

ఆ॥ చాలుచాలుమీవచనములురవ్వంత।
కట్టిపెట్టుడింకగుట్టులేల।
బట్టబయలుగాదెప్రజలచిత్తంబులో।
మెలగనింకనాదుతలఁపుకాదు॥ 131

క॥ తానభ్యసించినచదువు।
దానంబీయంగలేకతనశిష్యులకున్।
గానన్గుహావిత్తముంచం।
దానందనకుక్షిలోనదాచునకుడోగిన్॥ 132

వ॥ అంతరమాకాంత యిట్లనియె॥ 133

గీ॥ కుత్సితతతికిదుర్జనగోత్రములకు।
ద్యూతవరులకుసన్మార్గదూరులకును।
పొమ్ముటాలులకిత్తురుపుడమినన్న।
వారిగీములవానంబుపడయలేను॥ 134

క॥ పదపడివరుగనిదుర్గా।
సుదతీమణితానుబల్కెక్షోణీస్థలినే।
బ్రతుకంగలేనుధూర్తులు।
మదమునకుపాల్పడ్తిమానువుమరుననున్॥ 135

గీ॥ జగతిదుర్మార్గనామముండుచచ్చుదాక।
యిచటనేయుందుమందురానేలననిన।
దేవతలుమువ్వురచ్చటపావనముగు।
తపముసేయసాగిరిముందుదారిలేమి॥ 136

వ॥ ఇత్తెరంగున కాలవశంబున హరిహరబ్రహ్మలుసైతము దుర్మార్గుండు విగతజీవుండయి ప్రజలుసన్మార్గవర్తనులగు పర్యంతంబెన్నరానియుంగదల ననుభవించిరి కాదే యేనుగువేటబడి కొట్టుకొనిపోవుచుండ నక్క పాటిరేవడిగిన చందంబుగానుండె నీమాటలు గాన నికవగపుడుగుమని యూరడించునవివేకి హరిశ్చందనరేంద్రుండు తరువాతవృత్తాంతంబడిగిన నతండిట్లనియె॥ 137

గీ॥ ధరనుదుర్మార్గునకునెప్పుడగునసంగ।
గలడుగాదిలిసంగడికాడుకుమతి।
నాగశ్వానములనుమించునమ్మకంబు।
చేతదనరుచుండునుదనచేతవలన॥ 138

వ॥ ఒక్కనాడు దుర్మార్గుండు తనసంగడికానితో గూఢధుత్తూరాస్ఫోటావల్లు జాజి గన్ధికో గ గన్ధానిన్ద్రా శ్వదంష్ట్రా వహ్నిసంజ్ఞికా భృంగరాజవిషాణీ కాకాంగీ వత్సాదనీ సంస్పర్శదుః స్పర్శహ్యాఘ్రపుచ్ఛవజ్రద్రుప్రముఖ నానావిధద్రుమ విరాజితంబును దంశమూషికా కృకలాసోర్ణనా భకర్ణజలూకాశూకకీటకర్కరేటు సకృత్పజగణ్డోలి భృంగారిజ్యో

తిరింగిన ముఖ్యజంతు సంతాన సంకులంబును నగువనంబు నకుంజని యందలితరు విశేషంబుల నెచ్చెలికి జూపుచునిట్లు లనియె॥ 139

గీ॥ ప్రసవమకరందమానంగభసలపఙ్క్తి।
ప్రాలిముఖముల మాడుచు నేలమీద।
బడుటకతమున నమ్మెదల్ ప్రచురనీల।
దేహకాంతులదనరుట దెలియనయ్యె॥ 140

ఉ॥ దానిసుసౌరభంబు బలె దానిదళాంచితశాఖికాప్రభల్।
దానినుమాళివృద్ధియుహ దానిమధుస్రవతత్ఫలంబులున్।
దానివిశాలమూలములుధారుణినేలెఱుఁలందుగల్గున।
ద్ధానికసింతచెట్టునుఁదాతలపోయరెచూడునెచ్చెలీ॥ 141

గీ॥ కాలుపెట్టినయంతనే తేలుకుట్టి।
నట్టిపోలికసలుపుచునహాహాయిచట।
నెందుజూచినకౌతుకమొందజేయు।
స్వాదుకట్టకతరువులుసంగడీడ॥ 142

గీ॥ వీకనున్మత్తతరువులయాకులెలమి।
తెచ్చిగిద్దెడురసమునుదీసిత్రావ।
తినడుఘననామమంతసార్థకము గాక।
మనుజునున్మత్తుడై క్షణమరణమొందు॥ 143

క॥ మిక్కిలిజారత్వంబున।
లెక్కింపగకోటగోడలిలగదాటన్।

ప్రకృష్టనగాయముగాఁగను।
జక్కఁగ దానికి కిసలితసహకారిగదా॥ 144

సీ॥ దొంగతనమును గావింప దొంగదొంగ।
యనుచు నింటివారెల్లఁ గసరువబరచు।
ఘనముగలవారి వాలిటికల్పతరువు।
గా నెఱుఁగు బొమ్మజెముడుగఁ బగంబెఱుమతి॥ 145

గీ॥ దేనికాయల వలననుదిట్టు మనము।
చవితిపండుగదినమ్మునఁ భువినితిరు।
మట్టిపల్లేఱుమాకుల నరసినావె।
నాడుగాదిలిచెలికాఁడ మోదమెసఁగ। 146

క॥ సీతాకోకచిలుకలతి।
చేతఃకౌతుకముతోడ జెలఁగుచునుండుం।
ఖ్యాతిమయి తిరుగుచుండిన।
భూతలమున వీనిపొంకు పొగడఁ శక్యమే॥ 147

వ॥ ఇట్లు వనవిశేషవీక్షణసౌఖ్యాబ్ధి నోలలాడుసమయంబున॥ 148

చ॥ ఘనతను కాంతి దిక్కులకు దగ్గఁ నల్లనిచాయ సీయఁగా।
ఘనతనుగంధమింతయును దాఁకిన నారలుచచ్చుచుండఁగా।
దనచనుదోయి విశ్వమును తద్దయు శుభ్రము సేయుచుండఁగా।
జను చెలినోర్తుగచ్చుపొదచాటువఁగాంచి బలేబలేయనెన్। 149

సీ॥ ఉల్లిపనములో జొరిగ యుండుఫక్కి।
పరగనత్తలకొలనులో బకముభంగి।

కాకినుండుసృగాలమ్ముకరణినలరి।
యవ్వనపునమున్నకుమూషినరసియపుడు॥ 150

గీ॥ గుటకలనుమింగిరొట్టెలకోట్లకొలది।
వేసిరోమముల్ భూదారవిధమునిక్క।
పాడవగాఁబ్రత్తికాయలబోలుకనుల।
రెప్పవేయకవీక్షించెనప్పుడెలమి॥ 151

గీ॥ గార్ధభముస్వరమునకన్నకడిదివేము।
రెట్లధికముగావిన్నదైనట్లుదోఁచె।
మున్నునాచేటచెవులకునెన్నదీని।
స్వరముకాబోలునాకారచాతుర్యమేమి॥ 152

ఆ॥ దీనిబల్కరింపదిట్టునొక్కొట్టునో।
మెట్టునొసిగచేతబట్టుకొంచు।
నెగసితన్నునొకడుపగచేతలాగును।
రక్కొనొకనుపెట్లునిక్కమిపుడు॥ 153

సీ॥ కలికిమొగంబుశాఖామృగంబునుబోలుఁ,
చెలియకన్నులసూదిబిలమునేలు।
కోమలికంఠంబుకొక్కెరలనుదూరు,
చెలిచన్నులుసొరకాయలనుగేరు।
కాంతదేహముచాయకరదూపమునుమించు,
మెలతకరములుకట్టెలనుబెంచు।

చేడియమధ్యంబుచింత మొద్దనుగోయు,
ముదితస్వరముఖరములనుదోఁయు॥

॥ ఔరయీయందమీచందమవనివదవ।
నాటిక్రొత్తవిధవకైననాస్తికాదె।
వగ్గుబమ్మ చేసగునెయీపగిదిదలప।
యమునిచేననితలఁజెదనతివసృష్టి॥ 154

॥ చానగాదిదిజమెక్కోలవానగాని।
యింతిగాదిదియిడుములదొంతిగాని।
యన్నగాదిదివలకాటిమన్నగాని।
కొమ్మగాదిదిబోడిపెద్దమ్మగాని॥ 155

॥ చెలియవదనమిత్తడిసిబ్బి చెన్నుదన్ను।
సఖియకనుబొమల్ ధ్వజములసౌరుగేలి।
మెలతమైచాయబొగ్గులమించునెంచు।
నువిదనడకగాడిదనడమెప్పుదెప్పు॥ 156

॥ నడకలు పిచుకలబోలును।
నెడలన్ననుదుమ్మకట్టిలోయననెన్నం।
నడుమదిజెప్పందరమే।
గడుపెద్దగుమద్దిరోలు కైవడిదోచుఁ। 157

వ॥ ఇట్లాకురూపి సౌందర్యం బభివర్ణింపుచు పిసితఖండంబుడా
సినగృధ్రరాజముం బోలెదాని వజ్జకుడాసి॥ 158

సీ॥ ఇంతిపేరేమికాపురంబేడనఁగ।
గొబ్బిపిప్పిపన్నులజిగిగ్రుమ్మరిలఁగ।
బిందువులువర్షధారలైవెడలరాల।
యేఱులై పారతెన్నుగుడ్లెఱ్ఱజేసి॥ 159

క॥ తిట్టినతిట్టునుదిట్టక।
తిట్టెనుబారలనుజాపితిన్నగపదివేల్।
చట్టువలుఁబ్రద్ధలైచన।
గట్టాకాముకులకెందుగలుగవృషునముల్॥ 160

వ॥ అప్పుడుదుర్మార్గుండిట్లనియె॥ 161

సీ॥ వడతినాలాయిచిత్తంబుబట్టియాడ్చె।
నీదుచూపుబరికెంతనెమ్మిలేక।
బిర్రబిగిసిచచ్చినబఱ్ఱపిల్లబయిట।
కటికచండాలుఁడీడ్చెడికరణినకట॥ 162

ఉ॥ కోకిలమించుమైయురపుకుక్కుటజాలమునొంచుకోపముల్।
జీకటిపెంచువాసమునుజిన్నెలువన్నెలుజూడప్రాణముల్।
పీకుచునుండెనెప్పుడునుబిగ్గగవుంగలిరేపుజూపుమీ।
కాకనుపీడమీపడతిగాళ్ళనుగొట్టినమొద్దుకైనడిక్॥ 163

సీ॥ అతివనినుజూచినంతనెయావురమని।
పొరలుపొరలుగాతోసంబుపుట్టెనొక్క।
పెట్టుగామాటిమాటికివిసుగులేక।
కరముకడుపునొప్పితెరలకరణిధరణి॥ 164

సీ॥ నీదురూపంబు గాంచిననిమనుసముఁడె।
తెరవ నీయభిధానంబు దెలియదయ్యె।
తిమ్మని ముఖంబుఁ జూచినత్ప్రతీక లోనె।
వెఱ్ఱివిధవయైనను దానిపేరు గనడె॥ 165

సీ॥ ఇటులఁ బాధించుదుర్మార్గునీసు లెత్తు।
మాతులకు చేత్కులను సాచి ముడితయపుడు।
బోర్లఁ బడఁ ద్రోచె బాపు రెపోతినంచు।
లెక్కబో కెక్కడు రక్తంబుఁ గక్కునట్లు॥ 166

క॥ ఈలీల నేలఁ బడియు।
దా లేచి మెయితుడుచుకొని తరుణీరమ్మా।
బ్రోలక నికాము కస్యకు।
లోలజ్జాయను బుద్ధికీర్తి ధ్రువము గనయ్యెఁ 167

సీ॥ ఇలను శ్లేష్మంబులోఁ బడ్డయీగ రీతిఁ।
బరగఁ గుడితిలోఁ బలఁబడ్డ బల్లి భాతిఁ।
గొరలిబోనులోఁ బలఁబడ్డ గిరిక భంగి।
నవిదనీయందలితమి నేనుంటి నిపుడు॥ 168

సీ॥ వెఱ్ఱిపట్టిన శ్వానంబు విధిని భూత।
మావహించిన మనుజుని రీతిఁ బండు।
నిప్పుఁ ద్రొక్కినప్లవగము చొప్పునిట్టు।
లున్న నా మీఁద గారుణ్యముంచ వేల॥ 169

గీ॥ పొలఁతి నే శేదుపువ్వులఁబోలు నీదు।
దృష్టిచేత నన్ను నొకింతఁ దేరి చూడఁ।
గంటి వేని నే కాలంబు నింట నుండు।
పాఁడిబఱ్ఱెవగిది చూచువాఁడ నిన్ను॥ 170

క॥ నిన్ను మహామారిపగిది।
నెన్నఁగఁ జూచుచు నవిరళమ్ములలో నీకన్।
సన్నను ఱెలఁగుచు నుందును।
దిన్నఁగను చెప్పక్రింది తేలువిధమునన్॥ 171

గీ॥ ఇట్టు బాధింపఁ బెడచెవిఁ బెట్టియతివ।
పక్షిచందానఁ బలువెత్తి పాడునూతి।
లోపల నుదాగియుండ లోలోన దుఃఖ।
పడుచు దుర్మార్గుఁడు వెడలెఁ బడఁతికొఱకు॥ 172

ఉ॥ పొలుపగు తుమ్మలార విషముష్టిమహీజములార దీర్ఘపి।
చ్ఛిలతరులార గోక్షురకచిత్రకతూదములార సారఫే।
నిలమదనార్కపర్ణ గుడనింబములార వరాకి యీదునీ।
డలఁగని డాగియున్న యెడ డాయక చెప్పరె మీరు మ్రొక్కెదన్

సీ॥ సూచీబిలముఁబోలు సొగసుఁగన్నుల దాని,
వీక్షించినారె జోరీగలార।
గార్దభముల దూరుగమన వైఖరి దానిఁ,
బరికించినారె కుక్కురములార।

కటిభాగ్గులను గేరు కాయదీప్తులదాని,
వీక్షించితిరె కాకవితతులార।
దధిబాఁడమునబోలుతలనెరిసినదానిఁ,
జెలఁగి కాంచితిరె కౌశికములార॥

గీ॥ పికృమెకములుకొక్కులుకొక్కరాయు।
వాకణంబులుక్రూకీఁ చీకువాలు।
దివ్వెయార్పులుకూకటుగువ్వలార।
వెలఁదిఁగానరెమోపిల్లిపిల్లలార॥ 174

చ॥ అలమునుబారికిందవిలిహాసతిహాసతియంచరణ్యమున్।
గలయఁచరించికాకములగద్దలనీక్రియవేడివేడిబి।
ట్టెలుఁగునదేవుఁడాయనుచునెంతయుఁబెద్దఁగగొంతునెత్తివా।
డిలవిలపించెనశ్రుకణమేఘలుగాఁబ్రవహింపనత్తరిన్॥ 175

గీ॥ అతివనీకంపునాకింపటంచుఁజేరి।
నట్టిసన్నిడబాయుటన్యాయమనె।
నీవిఁకనురాకయున్ననీనిముషమున?।
చానగొంతుపిసుకుకొనిచచ్చువాఁడ॥ 176

చ॥ అనియనివార్యమానమదనానలతప్తశరీరుఁడైమనం।
బునఁగలదుఃఖభారమునఁబొక్కుచుదిక్కులనెల్లఁజూచుచున్
వసమునఁగాంతగానమిశవంబువిధంబునవాలిమూర్ఛిలెం।
గసననుకాళికాపదలుగాకసుఖంబులుగల్గఁబోవునే॥ 177

గీ॥ ఇటుల దుర్మార్గభూమీశుఁ డిలను వారిలుఁ
నేమిదో చక కుమతి దా నేగిపోరి।
వర్గమునకీయుఁ గంతెంబు బయలుపఱుప।
శుంఠలు విధవలను జనిచూచి వానిఁ॥ 178

సీ॥ భూతంబుపట్టెనీపుఁగుపాధమునకంచు,
దయ్యాలధర్మాలుఁ దిన్నగఁ బలికె।
వాటంబు హెచ్చెనీపాటచ్చ్రునకంచు,
వైద్యాలవంగయ్య వరుసనుడివె।
గ్రహములు చాలవీయారితునకటంచు।
జోస్యులసుందయ్య సారిదచెప్పె।
చప్పఁగాఁజచ్చెనీశగణోత్తముఁడంచు,
శవములశంభన్న సాటెపడిగ॥

గీ॥ నప్పుడెల్లమ్మగారిపుల్లమ్మయింటి।
యాయసెట్టిరు గ్రతచేతఁబోయెననియె।
కాదునయమాయెమావిస్సిగాడికప్పు।
డంచుసూరకక్కగారిసుబ్బక్క పలికె॥ 179

గీ॥ అవుడువింతలమాఁదవీరమ్మగారు।
కారణంబును గుమతిని జేరియడిగి।
తెలిసికొనికురూపి నెమకి తెచ్చి రాజు।
నెషటుఁబెట్టంగ లేచి వాఁడిట్టులనియె॥ 180

చ॥ ఖరుఁడునిశాతబాణములమాటికిమాటికిఁగుచ్చెనావిభా।
కరుఁడుకరంబునాతపముగాయఁగఁజొచ్చెనరిష్టగృధ్రజా।
తరవములెల్లదిక్కులను దారుణమైకడుహెచ్చెనీదుసుం।
దరవునుజూడనాకిపుడుతప్పదిమృత్యువువచ్చెభామినీ॥ 181

సీ॥ ఈరీతిఁబాధింపఁగష్టంపడకయున్న,
కాంతనుగడునుగంగమ్మగారు।
చాడీలసాత్వనిశాంతాఫలముగారు।
తలగొట్లమారికాంతమ్మగారు।
జగడాలజంగమజపూజానికముగారు,
చక్కట్లమారిపాజమ్మగారు।
మొదలైనవిధవలుమోసవాక్యములాడి,
మెడలువిరిచియొడంబడఁగఁజేసి॥

గీ॥ పరిణయముహూర్తముధ్రువంపఱచిపెండ్లి।
పనులసటఁజేయఁగడఁగిరిబ్రహ్మపెండ్లి।
ముడులుపెట్టఁద్రెంపఁగస్త్రీలముండలనుగ।
గొందఱినొనరించెనుగాదెక్షోణియందు॥ 182

క॥ ఆపెండ్లికిభూదివిజులు।
రూపాజీవలుదెసలనుమోరితలుసెలఁగన్।
బాపురెయనఁగన్వచ్చిరి।
బాపలనీగలగణికలపలయునెపిలువన్ 183

సీ॥ పెట్టినఁబెండ్లియుఁబెట్టకుండినశార్ద్ధ,
మువిదయనిర్దయననెడివారు!
కాసుతక్కువనీయఁగోసాఁబచ్చుతో,
రణములఁద్రెంపుచుఁబ్రబలువారు।
మొదటితాంబూలంబుమిట్టలేదంచుదో,
మ్మిదపయుద్ధమునోట మెదపువారు।
మాయూరికెప్పుడుమామూలుశ్వేతంబు,
సంభావనయటంచుఁజాటువారు॥

గీ॥ తాతముత్తాతలచెమటఁబాతగిలిన।
రోతశాలువసంపమునరారూఢివేసి।
శాస్త్రిభిదలనువచ్చిరచ్చటికివేడ్క।
వారములలోనమంగళవారరీతి॥ 184

ఉ॥ తట్టెడుబూదిపెట్టితనతాతలశాలువుబోడిబుఱ్ఱకుం।
జుట్టికకుద్దతిన్ జనులఁచూచుతెరంగననంగవస్త్రిమున్।
గట్టివిచక్షణుండువలెగ్రంధముపొంకముమీరఁజంకలో।
బెట్టిముదంబుతోడఁబృథివీసుఁడొక్కఁడువచ్చెనత్తరిన్॥186

గీ॥ ఎలమిఁబుంశ్చలీసుతులుశిష్యులయితన్ను।
గురువటంచునుగొనియాడగరువుమొప్ప।
లేచిసంభావనకుఁగేలుఁచాచెనప్పు
డఖిలదుర్గుణస్థానిపేరావధాని॥ 186

గీ॥ బ్రాహ్మణులకునెసంగుసంభావనంబు।

వ్యర్థమైనవ్యయము వెలఁబడఁతులకును,
ప్రేమనిచ్చినఫలదము వీండ్రఁబిలుత
మంచుఁబెద్దలు వేశ్యలనాడమనఁగ॥ 187

సీ॥ ప్రణములకీఁగలుప్రాలఁదోలుచునొకర్తు,
లయలేక చేట తాళంబు వైవ,
లంకపుగాజునుగొంకకనములుచుఁ,
బణ్యాంగనయొకర్తె పాటఁబాడఁ,
గంటిపుసులెనుమేల్కట్టుచేఁదుడుచుచు,
వెఱ్ఱిచూపులనొర్తు వికృతిచూడఁ,
బాదంబుకంటిచేఁబడుచు లేచుచునొకర్తుక,
శివమునొన్న విధానఁజిందులాడ,
గీ॥ ప్రమొక్కువలెరూపమ్మీయంగమునలిహాస్య,
గాఁడుతమపేరుఁజనుపుచుగంతువైవ,
సీతపండ్లునునమలినకోతులవలెఁ
బండ్లనికిలించినగిరిసభాసదులట॥ 188

సీ॥ నాచాయపీక్షించియీచానదండంబు,
పెట్టలేదంచునుఁబేలెనొకఁడు,
ముందుగానారూపమ్మిందుఁజదువలేదు,
పట్టువట్టెదనంచు వాగెనొకఁడు,
మొన్ననూరేగునప్పుడుగుమ్మమునుదాటి,
నిలువఁబడిరటంచుఁబలికెనొకఁడు,

వీండ్రయింటికిరాత్రివేళ్ళఁగామర్యాద,
చేయనేలేదంచుఁజెప్పెనొకఁడు।

సీ॥ తలకుఁబోఁగరెక్కఁగాపుఁదప్పకొక్క।
తేపతలయంటిపంగాసితీరవన్ని।
రోగములటంచువిటజాతిరూఢిఁజేసి।
గుడగుడాలోచనముఁజేయఁగడఁగెనపుడు॥ 189

సీ॥ గణికనృత్యంబుముగియనాక్షణమునందె।
పురముఁజేరంగమనముత్తరమునొంద।
మానినీమణితోడదుర్మార్గుఁడపుడు।
బంధువర్గంబువెంటరాబయలువెడలె॥ 190

క॥ అతడటుబోవుచునుండగ।
క్షితినొకవైఖానసుండుజీలులతట్టం।
కుతుకంబుననెత్తినిడుకొని।
వెతవచ్చుననుచువచించువిధమునవచ్చెన్॥ 191

క॥ అంగనతోఁగవగూడిన।
చెంగిలిదుర్మార్గురాకవినిపురజనులు।
పొంగుచుమూఁగిరిచుట్టును।
మొంగిలియాడుననకునీగలేతెంచుక్రియన్॥ 192

శా॥ చేరన్వచ్చిరిమొండికోడకడకున్శీఘ్రంబదుర్మార్గునిన్।
మూఁగిరాగేసరచక్రవర్తినిఖలున్గోరాజవైవస్వతుం।

ఘోరాకారువిరూపుకుత్సితమతిం గుంజాంతనంచూచునిం।
దారాయుక్తునిజూడగానుయువతుల్ తండోపతండంబులై॥

గీ॥ కొట్టికొట్టకబిడకలగొంతియొర్తు।
తిట్టితిట్టకమగనిని తెరవయొర్తు।
పట్టిపట్టకద్వారంబుపడతియొర్తు।
కాంతతోనున్నదుర్మార్గుగాంచిరపుడు॥ 194

గీ॥ మొండిగోడపైనిలిచినముదితయొకతె।
పాడుదొడ్డిలోనుండినపడతియొకతె।
బొమ్మజెముడులకడనున్నపొలతియొకతె।
సుదతితోనున్నదుర్మార్గుజూచిరపుడు॥ 195

ఉ॥ కట్టినపుట్టముూడజెయిగాజులమోతలుపిక్కటిల్లగా।
బిట్టురయంబునంజనగప్రేముడికాంతలునవ్వుటాలకుం।
జుట్టుపపంక్తికుప్పెసను జావగమోదినపేడముద్దచే।
గొట్టినతిట్టినంగనదుగోమలియొక్కతెదానునివ్వెరం॥ 196

క॥ రవికుసుమాంబకయొక్కతె।
యువనిందుర్మార్గుమీదనంబకసుమముల్।
మివ్రులంగాబరపెనునీ।
భవనంబురవికుసుమములపాలొనసుచుం॥ 197

చ॥ కనుగొనవచ్చిదంపతులగామినియొక్కతెమత్తురాలుగా।
వునవెదజల్లెదాగనకపుష్పచయంబుమనంబులోవలం।

గనకసుమంబులేయు నియోగాకనఃభావుక సూచనంబులం।
గని యొకవీని మందిరము కాంచనసంయుతమౌనటంచునో॥ 198

వ॥ ఇట్లు దుర్మార్గుండు పౌరులొనర్చు సత్కారంబు లంగీకరించుచు నిజగృహంబునకుం జనియెనప్పుడి నుండీ వార్తవేల్పుల కెరింగింపనరిగెనో యనన పరాబ్ధిగ్రుంకె దుర్మార్గునకు నిషేకము వేళ సూచింపవచ్చిన జోస్యుడన చంద్రుండుదయించెనంత నా రాత్రికురూపిదుర్మార్గులు కేళీకాగారంబునకుంజనిరి తత్క్షణం బుగృహంబగ్ని దగ్ధంబయ్యె జాయాపతులు నల్లు లచందంబు నమాడి కృతాంతనిశాంతాతిథులయిరి పిదప సత్ప్రభుండు రాజ్యంబునకువచ్చె ప్రజలుసుమనస్కులైరి బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులు, తపంబుచాలించి తమసతులతో గూడ నిజ పదంబులకేగి సుఖంబున నుండిరని యువివేకి హరిశ్చంద్రున కుజెప్పె॥ 199

గీ॥ ఇలను దుర్మార్గుకాలమున నెవ్వరేని।
గలరె యనిన్నపుడడిగిన కలియుగంబు।
నందు నింటింట నూరూర నుందురయ్య।
వేలకొలదియునని యువివేకియనియె॥ 200

వ॥ తరువాత తన సమాగత కారణం బడిగిన యువివేకి యిట్లని యె॥ 201

గీ॥ కలహాపురిగల డొకజన్ని గట్టులుబ్ధ।
నామధేయుడాతడుచిన్న నాటనుండి।

మెరుగడుదినుటబెట్టుటయుతరజనుల।
సొమ్ముకాసించుముష్టికిజోలిగట్టు॥ 202

క॥ ఎంతధనముండినను గా।
సంతయుభోగంబు లేకసంభావనకుం।
సంతోషంబునబోవుచు।
వింతకుపెత్తనముబూనుపెరచోటైనన్॥ 203

గీ॥ గొడ్డుచచ్చినరాబందుగోర్కెతోడ।
జేరుపగిదినాలుబ్ధుడుచేరునెవ్వ।
రైనచచ్చుటదనచెవిలోనబడిన।
యంతనిల్లునిల్లాలినట్టెవిడిచి॥ 204

చ॥ శవమును జేరిబేరములుసల్పుచుభారముగానదీనికిన్।
నవరసునీయగాదగునునాయముబల్కితిదీనికేగదా।
బవళులురాత్రులుండిరిగిపండెనుబుణ్యమటంచువత్తుని।
య్యవసరమిట్లుసేయగద రయ్యమరొక్కటిచూతుమంచనున్॥

గీ॥ కొత్తకుండదడపగోర్కెనెటకునైన।
నేగికార్యమేమొమెరిగివారి।
తిన్నెపైనదానధిష్ఠించియుండును।
గాడుగాచునక్కకరణిధరణి॥ 206

గీ॥ రూకలిచ్చివివాహంబుజేకొనియెడి।
బీదసాదలకడజేరిపెద్దచూపు।

పేర్రిగనవలెననిపీకిపిండిపెట్టు।
బడుగుగొడ్డును గాకంబు పొడిచినట్లు॥

గీ॥ వెలులవేయును లేదను వేలకొలది।
ధనముగైకొను విటులను దాన్పగర్భ।
ములను భేధించిమాన్యభూముల నులాగు।
వెధవలతోలినోముల పంట వేల్పుతండు॥

వ॥ అతనికివెర్రెమ్మయనుసతిగలదది॥

గీ॥ పతియలసిగీమునకురానబలమహావ।
తివ్రతాసిరోమణిగానదిట్టుగొట్టు।
మొత్తు జేరెడు లేసిదుమ్మెత్తిపోయు।
బమ్మరాకాసిచందానపైనబడును॥

గీ॥ పందివలెవింటపొర్లాడుబ్లవగమువలె।
గంతులిడుమిడుతవిధముగొంతనొగురు।
కుక్కబోలెమొరుగుమిత్తిఫక్కిచిందు।
లాడువెర్రెమ్మనుగడుసమ్మనగనొప్పు॥

ఆ॥ ఔరఔరయంచునట్టహాసముజేసి।
పండ్లుగవ్వగుత్తిపగిదివాలిల।
ముద్దుపేసెమణ్గుగుద్దులటంచును।
దద్దగుద్దుమాగనిదర్వుబట్టి॥

గీ॥ దాలిగుంటలోనేకులుదాచుచుండు।
కుండలోసగ్గిబెట్టుచువండుచుండు,

కుప్పగాల్చి పేలాలను కోరుచుండు,
నవని వెర్రెమ్మ తన పేరు సార్థకముగ॥ 213

సీ॥ చెలికి పనిపాటల యెడల తెలివిసున్న,
గాని మగని నిదిట్టుటలో నకంచె,
జేసి యెగరవేయుట యందు నెవ్వరేని!
మొదటి తాంబూలమీవలె ముదితకెపుడు॥ 212

ఉ॥ ఓరి మరాత్త యోరి కుజనోత్తమ యోయి విధవాధవాధమా।
సారము లేని యీ బ్రతుకు జాలును నింకను జావవేరనిన్,
మారితినంగ గొల్త్రియల మందల పండువ జేతునంచు నే,
నేరము వంక ప్రొసతికి నిష్ఫల పూజలు సేయు నిశ్చలుల్॥ 213

సీ॥ భర్త నామంబు మానిని పల్కరాదు,
గాన బండ వెధవ మొండికట్టె తిండి।
పోతపీనుగ వత నాజప్రేతియంచు।
నిటుల మంగళహారతులిచ్చు నెపుడు॥ 214

ఉ॥ రాయను నేడ కేగితివి రాయను జెంతకు జీఁద జేరవే।
రాయను బల్కకుంట పొగ రాయను ముష్టికి నూరి వెంటపో।
రాయను మింగిటాని కెది రాయను కాపెదు నీళ్ళు మోచితే।
రాయను గాళ్ళు వట్టగద రాయను జీటికి మాటిమాటికిన్॥ 215

సీ॥ రోగమేమయిన రాదేమి బాగుగాను।
సంధి జనియించి యైనను జావవేమి।

కఫముచేసెనై నసీవిప్డుకాలుపురికి,
జేరవేమిరాఛీయంచుజెలగితిట్టు॥ 216

ఉ॥ అద్దిరయెంతకాలముసకాయువుదీయకయీముగండనే,
మొద్దునుగట్టనామెడనుముప్పగదా వెలిసామినెమ్మికిం,
దద్దయుసంకటంబుగదదగ్ధము జేయుమువీనినంచునే,
పొద్దునబ్రొద్దునుంగనును మొక్కులువేలకొలందిచేయుచున్

గీ॥ పెక్కుతరములనుండియువెధవలైరి,
మాకులంబుననాచాలురాకపోయె,
తలబఱువువదలకపోయెదైవమేల,
చిన్నచూపుచూచెననుచుజెలగితిట్టు॥ 218

ఆ॥ బిడ్డలున్నవారుబిడ్డలగడుగొట్టి,
తిట్టివారుమనసుదీర్చుకొంద్రు,
గొడ్డురాలుగానకోమలిమగనినె,
తిట్టికొట్టిమనసుదీర్చుకొనును॥ 219

ఉ॥ తిట్టుదునాపదంబులనుదిన్నగనెప్పుడుబట్టకున్నచో,
గొట్టుదునిడ్డెనిన్నునను గూరిమినెత్తినిబెట్టకున్నచో,
పెట్టుదుచెంపపెట్టులనువేకువజామునలేవకున్నచో,
నెట్టుదునింటనుండినినునేరమువచ్చినకొంచమైననున్॥ 220

గీ॥ ఈవుసచ్చినచీటికలోనింపుమీర,
పాడుమంగళసూత్రంబుబారద్రెంపి,

పప్పుబెల్లముగొనివేగవండుగంచు,
గొడ్డులాగుననమలెదమెడ్డెవోరి॥ 221

వ॥ ఇట్లు తిట్టినతిట్లు తిట్టకుండ నిత్యవ్రతంబుగా విరామము లేక తిట్టుచుకొట్టుచు తన్నెకొట్టినాడీ కట్టడియుంచు రట్టుసేయుచు నుపపతులఁ దీసికొని వచ్చిన నానాభరణంబుల గైసేయుచు భర్తకుమృత్యుసదృశంబై యుండె॥ 222

గీ॥ వెలిచవులుతెప్పమరిగినవెలదిచెంత।
మగడుకాపురమును జేసిమనగలేడు।
దయ్యమొద్దనుబిడ్డలుధరణినెండు।
మసగవింటిమెకంటిమెమనుజనాథ॥ 223

క॥ ఈరీతినాలుమగలున్।
వైరంబులతోడనెప్డువసుమతినున్నన్।
గారాబుకూతురొక్కతె।
వారికిజనియించిమోదవార్నిధిదేల్చెన్॥ 224

గీ॥ పిల్లభూమిపయిబడినవెంటవెంట।
మూడుకాళ్ళముసలికిచ్చిముడినిపెట్టి।
డబ్బులాగవలెనటంచునుబ్బిబేర।
ములనుజాటుచాటునచేయమొదలుపెట్టె॥ 225

క॥ తనభర్తలుబుద్ధిట్టుల।
గనికరమొక్కింతలేకకాన్పునసమ్మం।

బనిసేయుచున్నాడని।
మనజోక్తివివెఱ్ఱమవినిముండిపడిపతికిఁ॥ 226
కII కనియాఁరయేమిచేసితి।
చెనటీనామొఱుకలేకశిశువునుఁబ్రొం।
గనునీపెత్తనమేనా।
యనిపైఁబడికాళ్ళచేతనటునిటుతన్నెన్॥ 227
ఉII తనివిచనకయుంతదండంబుగ్రోకలి।
బండలగొనితనదురెండుకరము।
లందుచావుచావుమంచుబిట్టలయుంగ।
గొట్టెగొడ్డుబట్టిగొట్టెఁట్లు॥ 228
ఆII గంటుకాలవేసికసికరముక్కంత।
లేకవాతబెట్టిలేచిపొమ్ము।
నీకునెలవులేదునీయబ్బగాడితో।
మొత్తుకొమ్మటంచుమోదెమరల॥ 229
వII ఇటులగొట్టంబడిన లంఝుండు తనసతీలలామ పాదంబులపై
బడి లేవకకంటనుండి నీరుశరీరంబునుండి రుధిరంబుదొరగ వ
లపోవుచునిట్లులనియె॥ 230
గీII వినుదురాశపత్తసమంకుఁ వెలయునొక్క।
భూసురాగ్రణిఘూర్తాఖ్యఁబొల్చుపుడమి।
కష్టవతినాగయతనికికాంతగలదు।
వారియన్యోన్యరాగంబుపశమెపొగడ॥ 231

వ॥ వారికితొమ్మండుగురు పుత్రికలుగలరాసంతానములో॥232

సీ॥ ఒకదానిమూఁకవానికినిచ్చెనొకదాని,
నంధునకిచ్చెననువుగాను|
బధిరవరునకొక్కపడతినిచ్చెనునిండు,
వికలాంగునకునిచ్చెవెలదినొకతె|
కుష్ఠరోగునకిచ్చెకోమలినొక్కతె,
నొకదానివీక్షించివెకలికిచ్చె|
పంగునకిడెనొర్తుబాలనుముదమార,
నొకపుత్రిషండునకొనఁగనిచ్చె|

గీ॥ సంచులకొలందిరూకలుసంగ్రహించి|
పెండ్లితాఁడుగట్టినవెనువెంటదోలు|
బర్రెపడ్డకుగట్టిగావలుపుగట్టి|
దోలువిధమునపేరాశధూర్తవరుడు॥ 233

వ॥ ఎనమండ్ర పరిణయంబొనర్చి కడపటితొమ్మిదవ పిల్లకు॥ 234

క॥ దంతములురానిపిల్లకు|
దంతములూడినవరుండెతగజోడంచున్|
మంతనమునదలపోయుచు|
గాంతామణితోడనిల్లుగరకరిబలికెన్॥ 235

గీ॥ పిల్లకారునెలలుచనెవృద్ధధవుని|
వెదకుసమయమువచ్చెనువెలదియేని|

కీర్తిమెంతయునమ్ముదమెట్టులనిన।
కష్టపతిదానికిమిగులకనలిమదిని॥ 236

గీ॥ నాకుకాసులపేరునునయముకొంటి।
వేనియుండైనజచ్చినవానికైన।
నిచ్చికొమ్మనుసతిమాటకిచ్చమెచ్చి।
దేశదేశములనపుడుతిరుగసాగె॥ 237

గీ॥ కడుపుమాంసమునమ్మెడిఘనుఁడుధూర్తి।
పతడుభార్యనువిడనాడియఖిలదేశ।
ములవెదకిగనెనల్లునిముసలివాని।
నీగలోకానబుండునీక్షించినట్లు॥ 238

గీ॥ నీవువచ్చిననేపెద్దనిదురగొనిన।
పిల్లయీల్గిననిందులోచిల్లిగవ్వ।
రాదుకాటికిబోయినప్రాణిపగిది।
యనుచురెండుచుంచులుదెచ్చెనల్లునొద్ద। 239

వ॥ ఇట్లుధనంబునునల్లుని తనవెంటబెట్టుకొని స్వపురంబున కేగి
వివాహప్రయత్నంబులొనరించి ముదిపెండ్లికొడుకుం బల్లకి
యెక్కుమనిన॥ 240

క॥ కడుముదుకడగుటను నొడలు।
తడబడవడకుచును జేతదండముగొనుచుం।
బుడబుడపల్లకిజతికెల।
బడనప్పుడుపండుగోతిపగిదిన్ మెరసెన్॥ 241

గీ॥ పెండ్లికూతుచిన్నదిగానభీతిచేత।
కుర్రోమొర్రోలబ్బోయంచుగోలపెట్టు।
నపుడుముత్తైదువులులేమియరసిపాత।
బోడియమపల్లకినినెక్కెవేడుకలర॥ 242

క॥ వారలబరుపునవల్లకి।
భోదునవంగిపెటపెటనిముత్తునియలుకాన్।
ధారుణిఁగూలెరిభర్తయు।
దారయువెధవయ్యెఁబేడతట్టలపగిదిన్॥ 243

వ॥ ఆనిమిషంబుననే పెండ్లికొడుకేడుకట్లసవారినెక్కె పిదప వా
నిభోగంబుల నత్తమామ లనుభవించిరి కాన మనకట్టిదశ
యబ్బనీవేల బేలవై యుందు నామాటవినుమనిన వెర్రమ్మవి
నదమ్యె॥ 244

గీ॥ ఇటులలుబ్ధుఁడువెఱ్ఱెమ్మయీసుతెత్త।
పోఁసలువుచుండఁగపిట్ట।
పోఁపిల్లిదీర్చెనగపుత్రినియమ।
భటులుఁగొనిజేర్చిరితమదుపత్తనమున॥ 245

క॥ అకటాపరాలమాటల।
గికురించిమెలకుజనితివెఖేదముచేతన్।
వికలతబొందితినిచ్చట।
పకపకనగుచునొకసారిభాషింపఁగదే॥ 246

గీ॥ బిడ్డయెడనుగల్గినప్రేమచేత।
గాముగానిదానివలనగలుగఁబోవు।
సొమ్ముకొరకైవాడెంతయుసొమ్మసిల్లి।
యకటవిలపించుదశదిశలాలకించు॥ 247

క॥ తనకూతుగొంచులుబ్ధుఁడు।
కనికరపుతలంబుజేరఁగానడువంగ౦।
గనివెర్రెమ్మవచించెను।
జనెదవటకుపిల్లతోఁడచయ్యానననుచుఁ॥ 248

గీ॥ పెద్దవల్లకాటికిబోదుబిడ్డసచట।
పెరుగగానుంతుకోన్నాళ్ళుప్రేమవీడు।
మనుచుదానికిబోధించియరిగిశవము।
బూడ్చెదాదలచినధనముసకుగాను॥ 249

వ॥ ఖననంబయి సొంతయింకికి వచ్చిన యనంతరంబ॥ 250

క॥ దినదినముపిల్లనడిగెడు।
తనభార్యకుఁబ్రేతభూమిఁదాచితిననుచుఁ।
వినయంబుగపల్కునిరతి।
జనుచుండుననుదినమెంచసంభావనకుఁ॥ 251

గీ॥ అదియుభర్తమాటనునమ్మియాత్మజాత।
పెద్దవలిలకెలయుండుండివెలదియయ్యె।

రామరుద్రునకంచు నురంజిలంగ,
సాగినపిదప నొకనాడు సంధ్యవేళ॥ 252

ఉ॥ వారుడొకండు మార్గమున వచ్చుచు వెర్రెమ యింటిలోవలం।
గూరిమి భోజనంబడుగ గొట్టుచు తిట్టుచు వెళ్ళగొట్టగా।
పారక తిన్నె పైన తడుబబ్బొనగా గని పొమ్మటంచు శ్రం।
గారపు కట్టగొట్టె జనకాపురమేడనవల్ల కాడనేణ॥ 253

గీ॥ ఆవచనముననె వెర్రెమ్మ యాలకించి।
కూతు కాపురమునను డెక్కోర్కెనచట।
గంటి వెర్రామరుద్రున గారమంతు।
ననగనే రామరుద్రుండ నాత్మభవన।
మందు నున్నదని వచించె నవనిసురుడు॥ 254

గీ॥ అయ్యొ నాయన నీ వాయటంచు జేర।
జీరి మృష్టాన్నమును బెట్టచిన్న పట్టి।
కేమయిన భూషణము లున్న వేయసంగ।
నత్తబీదవారి కెటుల మరునగలు॥ 255

క॥ అని పెక్కువిధంబుల వే।
దనుబోలె నటించి బొంకి దా నినగల్పైగె।
కొని మిన్నందివెసం జనె।
గన్నకె తవు లేరివలస గాంచరు ధనముల్॥ 256

గీ॥ నెత్తిమూటతో లుబ్ధుండు నెలవు జేరి।
దివ్వెలేనికంబముభంగి తెరవయుండ।
గారణమడిగికొంపనిష్కారణముగ।
గూల్చివేసితివిపంచుగోలబెట్టె॥ 257

ఆ॥ ఏడకూతురల్లుడేడచచ్చినపిల్ల।
మంగళంబుకగల దెమహానినందు।
చాలుచాలుకూతుసాకునమ్మృతినొంద।
యోగమబ్బసయ్యోయువిదమనకు॥ 258

ఆ॥ ముల్లెపాట్టబెట్టిపోసికొంటివెనీళ్ళ।
టంచునెత్తిమొత్తుకొంచురొమ్ము।
బాదుకొనుచునాల్కబారకొలందిని।
లాగికొనుచునంగలార్చెవాడు॥ 259

క॥ ఆమాటలువినివెర్రిమ॥
భూమింజితిబేర్చియప్పైబొందినివిడిచెన్।
జీమంత్రైనవైరదొరగి।
వ్యామోహంబెట్టికర్తవడయుదుజగతిన్॥ 260

గీ॥ జ్వరముతోడనెవచ్చెడిచలినిబోలె।
నేనునీతోడవచ్చెదనెలతయంచు।
వ్యయములోవ్యయముకలిసివచ్చెననుచు।
పండునిప్పులమీదపన్నుండెవాడు॥ 261

గీ॥ వాఁడుసచ్చిదయ్యాలయిబట్టినన్ను।
ప్రీకుచుండురుగానతద్భీతివచ్చి।
నాఁడగరుణింపవేయుననుచుసూర!
డించిబంచెహరిశ్చంద్రనృపతియపుడు॥ 262

కం॥ అనికతనేతరియుక్కఁతఁ।
జనువృప్పఁగబాసవాలుసాములకెలమిఁన్।
వినిపించినవారుదనివి।
చనిచనిరంతందమతమసదనంబులకున్॥ 263

సర్వమేకాశ్వాసము,

సంపూర్ణము.

విష్ణుభట్ల సుబ్రహ్మణ్యేశ్వర విరచితము.